

Instruks for fravalg af livsforlængende behandling

Ansvarlig: Tilbudsleder		
Målgruppe: Alle medarbejdere, der udfører sundhedsfaglige opgaver og behandling	Udarbejdet af: Styregruppe på CDH	Gældende fra: 1.juni 2018
	Godkendt af: CDH's tilbudsleder	Revideret: Endnu ikke revideret
	Revisionsansvarlig: Styregruppen og CDH's tilbudsleder	Næste revisionsdato: 1.juni 2020

Formål

Instruksen skal sikre klarhed over, hvordan eller hvornår medarbejderne skal anmode om lægens vurdering af patienten med hensyn til fravalg af livsforlængende behandling, herunder genoplivningsforsøg og afbrydelse af behandling.

Afhængigt af patientens situation skal instruksen bidrage til, at patienten genoplives og får behandling eller opnår en værdig afslutning på livet i livets sidste fase.

Definition af begreber

Hjertestop:

Hjertestop er betegnelsen for den tilstand, hvor blodcirkulationen i kroppen er standset, fordi hjertets pumpefunktion er ophørt. De første tegn er manglende bevidsthed, vejrtrækning og puls.

Uafvendeligt døende:

Patienten anses for uafvendeligt døende, når døden med stor sandsynlighed forventes at indtræde inden for dage eller uger trods anvendelse af foreliggende behandlingsmuligheder.

Livstestamente:

Et livstestamente er en erklæring, hvori enhver habil borger, der er fyldt 18 år, kan tilkænde give, at vedkommende ikke ønsker livsforlængende behandling, hvis han eller hun på et senere tidspunkt er uafvendeligt døende og samtidigt ude af stand til at udøve sin selvbestemmelsesret. Borgeren kan også tilkænde give, at han eller hun ikke ønsker livsforlængende behandling, hvis sygdom, hjertesvækkelse eller lignende har medført så svær invaliditet, at borgeren varigt vil være ude af stand til at tage vare på sig selv. Et livstestamente er bindende.

Fremtidsfuldmagt:

En fremtidsfuldmagt er et dokument, der fastslår, at en anden bestemt person må træffe beslutninger på borgerens vegne, hvis borgeren kommer i en situation, hvor hun eller han er ude af stand til at udøve sin selvbestemmelsesret. Fremtidsfuldmagten frigives, hvis borgeren bliver erklæret inhabil.

Fremgangsmåde

Stillingtagen til fravalg af livsforlængende behandling

Fravalg af livsforlængende behandling er en lægelig beslutning. Lægen skal medinddrage patienten eller stedfortræder i sine overvejelser. Hvis der foreligger et livstestamente, skal det indgå i lægens beslutning.

Lægen kan beslutte at fravælge behandling i følgende tilfælde, hvis behandling vurderes som udsigtsløs:

- Patienten er uafvendeligt døende
- Patienten er svært invalideret/permanent vegetativ
- De fysiske konsekvenser af sygdommen eller behandlingen vurderes at være meget alvorlige og lidelsesfulde.

Medarbejdernes opgave

Lægens beslutning om fravalg af livsforlængende behandling skal så vidt muligt ikke træffes under akutte omstændigheder, hvor beslutningen ofte vil skulle træffes af en læge uden forudgående kendskab til patienten.

Medarbejderen på tilbuddet kontakter den behandlingsansvarlige læge, hvis:

- Patienten eller stedfortræder giver udtryk for ønsker eller værdier i relation til fravalg af livsforlængende behandling eller genoplivning.
- Medarbejderen ud fra et fagligt skøn af patientens samlede situation vurderer, at lægen skal tage stilling til fravalg af livsforlængende behandling. Patienten eller stedfortræder skal give tilladelse til henvendelsen (se instruks for informeret samtykke til sundhedsfaglig behandling).

Ved henvendelsen skal medarbejderen beskrive:

- Baggrunden for henvendelsen
- Patientens funktionsniveau og sundhedstilstand
- Patientens eller stedfortræders tilkendegivelser
- Hvis medarbejder har kendskab til eller får oplyst, at der findes et livstestamente, skal medarbejderen orientere lægen om dette. Det samme gør sig gældende, hvis der er omtalt en fremtidsfuldmagt.

Medarbejderens henvendelse til lægen om vurdering af fravalg af livsforlængende behandling skal ligesom lægens beslutning altid dokumenteres i Sensum Bosted (se afsnittet 'Dokumentation').

Genvurdering ved ændringer

Lægens beslutning om fravalg af livsforlængende behandling skal til enhver tid være aktuel.

Medarbejderen skal, såfremt der sker ændringer i patientens aktuelle situation eller ønsker til livsforlængende behandling, anmode lægen om en genvurdering af beslutningen om fravalg af livsforlængende behandling.

Kendskab til lægens beslutning

Forstander skal sikre, at lægelige beslutninger om fravalg af livsforlængende behandling er kendt af alle relevante medarbejdere på tilbuddet. Dette gælder både faste medarbejdere og vikarer.

Genoplivning

Som medarbejder skal man kunne håndtere akutte situationer, hvor en patient får hjertestop eller findes livløs.

Genoplivningsforsøg *skal* foretages

Foretag forsøg på genoplivning og tilkald hjælp via 112, når:

- En patient pludseligt får hjertestop.
- En patient findes livløs med usikkerhed om, hvor længe tilstanden har varet.

Genoplivningsforsøg *skal ikke* foretages, når:

- Forsøg på genoplivning fravælges ved umiddelbar lægelig vurdering. Dette kan f.eks. ske ved telefonopkald til patientens praktiserende læge, vagtlægen eller 112.
- En læge forudgående har ordineret fravalg af forsøg på genoplivning.
- Det kan konstateres, at patienten er død. Dødens indtræden er åbenbar, når der er omfattende forrådnelse eller åbenlyst dødelige skader eller kvæstelser, som ikke er forenelige med fortsat liv. Dødens indtræden kan ikke anses for åbenbar, hvis en patient bliver fundet livløs i nødkølet tilstand (hypotermi) uden følelig puls. Dette kan f.eks. finde sted, hvis et ældre menneske falder om i hjemmet og ligger længe på gulvet.
- En habil patient afviser forsøg på genoplivning i det aktuelle behandlingsforløb.
- Der er oprettet et livstestamente, der siger, at genoplivning ikke skal foretages, og lægen vurderer, at patienten helbredsmæssigt befinder sig i en situation, som er omfattet af livstestamentet.

Hvis medarbejderen er i tvivl, om en eller flere af disse undtagelsestilfælde gør sig gældende i den konkrete situation, er medarbejderen forpligtet til at handle. Der iværksættes genoplivningsforsøg og tilkaldes hjælp.

Ansvarlig

Ledelsen skal sikre, at der foreligger en skriftlig instruks for fravalg af livsforlængende behandling på tilbuddet, som er kendt og anvendt af medarbejderne. Medarbejderne har ansvar for at arbejde i overensstemmelse med instruksen.

Dokumentation

- Alle lægens beslutninger om fravalg af livsforlængende behandling, genoplivningsforsøg og afbrydelse af behandling skal dokumenteres i den sundhedsfaglige udredning i Bosted.
- Medarbejdernes henvendelser til lægen skal også dokumenteres med angivelse af baggrund for henvendelsen, patientens funktionsniveau og helbred samt patientens eller stedfortræders tilkendegivelser. Dette dokumenteres i dagbogen/journalen i Sen-sum Bosted.
- Genoplivningsforsøg samt fravalg af genoplivning dokumenteres i dagbogen/journalen.

Referencer

- Sundhedsstyrelsens vejledning og udfærdigelse af instrukser. VEJ nr. 9001 af 20/11/2000: [Link](#)
- Vejledning om fravalg af livsforlængende behandling, herunder genoplivningsforsøg, og om afbrydelse af behandling, uden for sygehuse. VEJ nr. 9025 af 17/01/2014: [Link](#)
- Instruks for informeret samtykke til sundhedsfaglig behandling: [Link](#)